

Bruxelles, 16.10.2013
COM(2013) 710 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

**privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 428/2009 de instituire a unui
regim comunitar pentru controlul exporturilor, transferului, serviciilor de intermediere
și tranzitului de produse cu dublă utilizare**

CUPRINS

1.	Introducere	3
2.	Evoluția cadrului de reglementare	4
2.1.	Modificări ale Regulamentului (CE) nr. 428/2009	4
2.2.	Măsuri naționale de punere în aplicare	5
2.3.	Raport privind introducerea autorizațiilor generale de export ale UE	Error! Bookmark not defined.
3.	Punerea în aplicare a regulamentului – stadiul actual	6
3.1.	Activitățile Grupului de coordonare pentru produse cu dublă utilizare	6
3.2.	Orientările UE privind controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare	7
3.3.	Vizite inter pares	7
3.4.	Schimb de informații și introducerea unui sistem electronic securizat și criptat	8
3.5.	Transparență și dialog cu industria și mediul academic	8
3.6.	Monitorizarea și executarea controlului exporturilor	9
4.	Controlul exporturilor de către UE – date cheie	9
4.1.	Comerțul cu produse cu dublă utilizare al UE: produse și destinații	9
4.2.	Cereri, licențe, refuzuri	11
5.	Controlul exporturilor de către UE – impactul asupra securității și comerțului	13
5.1.	Controlul exporturilor: instrument cheie pentru promovarea securității într-o lume globalizată multipolară	14
5.2.	Sectorul ambiguu al produselor cu dublă utilizare: element cheie al inovării și competitivității europene	3
5.3.	Sistemul de control al exporturilor al UE: reprezintă mai mult decât suma componentelor sale	15
5.4.	Controlul exporturilor și competitivitatea: denaturările concurenței și oportunități pentru crearea unor condiții echitabile la nivel mondial	14
6.	Controlul exporturilor de către UE într-o lume în schimbare – revizuirea politicii privind controlul exporturilor	14
6.1.	Consultări publice privind controlul exporturilor	15
6.2.	Perspectivile unei evoluții a regimului de control al exporturilor al UE	15
6.3.	Revizuirea politicii UE privind controlul exporturilor: etapele următoare	17
	Anexa I – Listă de acronime	18

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 428/2009 de instituire a unui regim comunitar pentru controlul exporturilor, transferului, serviciilor de intermediere și tranzitului de produse cu dublă utilizare

1. INTRODUCERE

Controlul exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare joacă un rol esențial în lupta împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (ADM) și a armelor convenționale, contribuind în mod semnificativ la securitatea și stabilitatea regională și internațională. Regulamentul (CE) nr. 428/2009 de instituire a unui regim comunitar pentru controlul exporturilor, transferului, serviciilor de intermediere și tranzitului de produse cu dublă utilizare (denumit în continuare „regulamentul”) pune în aplicare angajamente internaționale în temeiul Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU (RCSONU) 1540 (2004), al acordurilor internaționale precum Convenția privind interzicerea armelor chimice (CWC) și Tratatul de neproliferare nucleară (TNP) și al regimurilor multilaterale de control al exporturilor cum ar fi Aranjamentul de la Wassenaar, Grupul furnizorilor nucleari (NSG), Grupul Australia și Regimul de control al tehnologiei rachetelor (MTCR).

Sistemul de control al exporturilor al UE a fost instituit în anii 1990 în temeiul Regulamentului (CE) nr. 3381/94 și al Deciziei 94/942/PESC și a fost considerabil consolidat odată cu adoptarea Regulamentului (CE) nr. 1334/2000. Regulamentul (CE) nr. 428/2009 a introdus îmbunătățiri semnificative ale regimului de control al exporturilor al UE, în special ca răspuns la Strategia UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă din decembrie 2003 și în lumina rapoartelor din partea exportatorilor și a industriei. Regulamentul prevede libera circulație a produselor cu dublă utilizare – cu unele excepții – în interiorul UE și stabilește principii de bază și norme comune pentru controlul exporturilor, serviciilor de intermediere, tranzitului și transferului de produse cu dublă utilizare, în cadrul politicii comerciale comune. Acesta prevede, de asemenea, cooperare administrativă și politici și instrumente armonizate pentru punere în aplicare și executare. Regulamentul se aplică direct „exportatorilor”, dar necesită o serie de măsuri adiționale de punere în aplicare din partea statelor membre ale UE în cadrul unui sistem „hibrid”, în cadrul căruia autoritățile competente naționale sunt responsabile, în special, pentru deciziile de acordare a licențelor.

Articolul 25 din Regulamentul (CE) nr. 428/2009, astfel cum este modificat prin Regulamentul (UE) nr. 1232/2011, invită Comisia să prezinte Consiliului și Parlamentului European, din trei în trei ani, „un raport cuprinzător de punere în aplicare și de evaluare a impactului”, incluzând, după caz, propuneri de modificări. Articolul 25 alineatul (3) prevede că secțiuni speciale din raport abordează activitățile Grupului de coordonare pentru produsele cu dublă utilizare (GCDU), introducerea unui sistem securizat și criptat pentru schimbul de informații dintre statele membre și Comisie, precum și punerea în aplicare a articolului 15 alineatele (1) și (2) privind actualizarea listelor de control și a articolului 24 privind sancțiunile naționale în caz de încălcare a dispozițiilor regulamentului. De asemenea, articolul 25 alineatul (4) prevede că, până la 31 decembrie 2013, cel târziu, Comisia prezintă un raport privind introducerea autorizațiilor generale de export în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1232/2011. Articolul 25 indică faptul că statele membre furnizează Comisiei toate informațiile adecvate pentru pregătirea raportului. Prezentul raport furnizează informații privind punerea în aplicare și impactul regulamentului de la adoptarea acestuia și până la

începutul anului 2013, prin urmare, acesta acoperă în principal activitățile din 2010, 2011 și 2012.

2. EVOLUȚIA CADRULUI DE REGLEMENTARE

Regulamentul (CE) nr. 428/2009 al Consiliului a fost adoptat la 5 mai 2009 și a intrat în vigoare la 27 august 2009. Acesta a abrogat Regulamentul (CE) nr. 1334/2000. Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona și în conformitate cu articolul 207 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), procedura pentru modificarea regulamentului s-a schimbat, devenind aplicabilă procedura legislativă ordinară.

2.1. Modificări ale Regulamentului (CE) nr. 428/2009

Pe durata perioadei de raportare, regulamentul a fost modificat de două ori:

- Regulamentul (UE) nr. 1232/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 a introdus 5 noi autorizații generale de export ale UE (AGEUE) pentru exportul anumitor produse cu dublă utilizare către anumite destinații pentru a consolida competitivitatea industriei și pentru a stabili condiții echitabile pentru exportatorii UE. Acordând atenția cuvenită riscurilor asociate, noile AGEUE facilitează astfel exportul de echipamente de telecomunicații și de substanțe chimice către anumite destinații și exportul anumitor produse după reparare/înlocuire și pentru expuneri temporare în cadrul târgurilor. Regulamentul (UE) nr. 1232/2011 a modificat, de asemenea, articolul 25 din regulament și a introdus dispoziții consolidate vizând raportarea și transparența.
- Regulamentul (UE) nr. 388/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 aprilie 2012¹ a actualizat lista de control a UE din anexa I la regulament și a încorporat modificări convenite în cadrul regimurilor multilaterale de control al exporturilor în 2009 și 2010. Modificările includ eliminarea controlului pentru anumite produse și modificări ale descrierilor și definițiilor bunurilor. Noua listă actualizată și consolidată de control a UE a devenit aplicabilă la 15 iunie 2012, permițând astfel UE să adere la angajamentele sale internaționale cu privire la controlul exporturilor și la venirea în ajutorul exportatorilor UE acolo unde parametrii de control au fost relaxați.

Mai mult, în conformitate cu articolul 15 din regulament, care stipulează că lista de control a UE ar trebui actualizată regulat în conformitate cu modificările convenite în cadrul regimurilor multilaterale, la 7 noiembrie 2011, Comisia a adoptat o propunere de modificare a regulamentului și de delegare a competenței de actualizare a listei de control a UE către Comisie („acte delegate”)². Propunerea a introdus, de asemenea, o delegare de competențe către Comisie de a modifica anexa II la regulament ca răspuns la circumstanțele în schimbare și de a elimina anumite destinații și/sau produse din domeniul de aplicare a AGEUE. Parlamentul European a adoptat o poziție la prima lectură, în octombrie 2012, dar propunerea legislativă rămâne în dezbateră pentru a fi finalizată înainte de luna aprilie 2014.

Evoluția viitoare a cadrului de reglementare rămâne deschisă examinării. Astfel, în urma adoptării regulamentului, Consiliul și Comisia au afirmat că lista cu produsele pentru care este necesară o autorizație pentru transferurile în interiorul UE va fi evaluată avându-se în vedere principiile prevăzute la titlul II capitolul 9 din Tratatul Euratom (Piața nucleară comună) și articolul 36 din TFUE. Ulterior, în urma adoptării Regulamentului (UE) nr. 1232/2011, Comisia și-a anunțat intenția de a examina posibilitatea introducerii unei AGEUE pentru

¹ JO L 129, 16.5.2012, p. 12.

² COM(2011) 704 final.

expedierile cu valoare redusă până la sfârșitul anului 2013³. Aceste aspecte sunt, în prezent, analizate ca parte a revizuirii politicii de control al exporturilor aflată în curs de derulare, iar un grup de lucru informal a fost constituit la începutul anului 2013 pentru a examina lista produselor care fac obiectul controlului transferului și modalitățile de control.

2.2. Măsuri naționale de punere în aplicare

Regulamentul este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre, dar, cu toate acestea, prevede faptul că statele membre ar trebui să adopte măsuri pentru punerea în aplicare a anumitor dispoziții și că informațiile cu privire la măsurile respective ar trebui publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Comunicările din partea statelor membre au fost publicate la 6 martie 2012⁴ și oferă o imagine de ansamblu asupra măsurilor luate de statele membre cu privire, de exemplu, la extinderea controlului serviciilor de intermediere, aplicarea controlului tranzitului, extinderea controalelor la produsele care nu sunt incluse în listă din motive de siguranță publică și din considerente legate de drepturile omului, introducerea de autorizații generale de export naționale, aplicarea de controale ale transferului în interiorul UE pentru produsele care nu sunt incluse în listă, precum și informațiile referitoare la autoritățile naționale de control al exporturilor. De asemenea, o comunicare publicată la 19 septembrie 2012⁵ informează că Italia a notificat impunerea unei cerințe naționale specifice privind autorizația pentru exportul către Siria al anumitor produse de telecomunicații care nu au fost incluse în anexa I din motive de siguranță publică și din considerente legate de drepturile omului. Măsurile naționale de implementare privind condițiile și cerințele alese de statele membre pentru utilizarea AGEUE sunt, de asemenea, supuse obligației de publicare a unei comunicări.

2.3. Raport privind introducerea autorizațiilor generale de export ale UE

Având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1232/2011 și în conformitate cu articolul 25 alineatul (4) din regulament, astfel cum a fost modificat, Grupul de coordonare pentru produsele cu dublă utilizare a inițiat evaluarea punerii în aplicare a AGEUE recent introduse. Astfel cum s-a indicat mai sus, informațiile privind condițiile și cerințele pentru utilizare au fost colectate pentru a fi publicate în Jurnalul Oficial. De asemenea, consultările cu autoritățile competente au condus la următoarele concluzii:

- În ceea ce privește condițiile și cerințele pentru utilizare, majoritatea statelor membre au introdus cerințe privind înregistrarea și solicită, de asemenea, o notificare *a posteriori* după prima utilizare, deși unele state membre solicită o notificare prealabilă. Majoritatea statelor membre solicită informații privind exportatorul, descrierea și categoria produsului, valoarea și volumul tranzacțiilor, destinația și informații privind utilizatorul final. Unele state membre folosesc, de asemenea, datele vamale relevante. Mai mult, majoritatea statelor membre au introdus cerințe de raportare regulată, deși frecvența acesteia variază, iar unele state au impus, de asemenea, obligații privind păstrarea evidențelor și auditul.
- În total, peste 4 000 de comunicări privind utilizarea de AGEUE au fost primite de către autoritățile competente și se estimează că aproximativ 3 500 de întreprinderi folosesc AGEUE. Toate AGEUE sunt utilizate de către operatorii economici, deși AGEUE 001 este cea mai folosită. Operatorii economici utilizează AGEUE în

³ Declarația Comisiei și Declarația Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei privind expedierile cu valoare redusă atașate la Regulamentul (UE) nr. 1232/2011.

⁴ JO C 67, 6.3.2012, p. 1.

⁵ JO C 283, 19.9.2012, p. 4.

aproape toate statele membre, însă operatorii economici dintr-o serie de state membre nu au folosit încă noua AGEUE introdusă în 2011.

- Aproape toate categoriile de produse cu dublă utilizare sunt exportate în temeiul AGEUE, într-o varietate de sectoare, inclusiv sectoarele „tradiționale” cu dublă utilizare cum ar fi industria aerospațială, de software și electronică, dar și în alte sectoare cum ar fi industria alimentară sau industria celulozei și a hârtiei.
- Exporturile care fac obiectul AGEUE au ca destinație, în mare parte, SUA și alte „țări UE001” (Australia, Canada, Japonia, Elveția, Norvegia, Noua Zeelandă), dar și alte destinații beneficiază de AGEUE, cum ar fi Brazilia, China, Coreea de Sud, Federația Rusă, Africa de Sud și Turcia.

3. PUNEREA ÎN APLICARE A REGULAMENTULUI – STADIUL ACTUAL

3.1. Activitățile Grupului de coordonare pentru produsele cu dublă utilizare

Articolul 23 din regulament înființează un Grup de coordonare pentru produsele cu dublă utilizare (GCDU) care reunește experți ai Comisiei și din statele membre în vederea examinării tuturor aspectelor privind aplicarea controlului exporturilor cu scopul de a îmbunătăți, din punct de vedere practic, coerența și eficacitatea acestuia pe teritoriul UE. GCDU furnizează un forum unic pentru schimbul de cele mai bune practici și de informații între funcționarii în controlul exporturilor și constituie baza unei „rețele a UE” a agențiilor de control al exporturilor. Pe durata perioadei de raportare, GCDU s-a întrunit în mod regulat. De la intrarea în vigoare a regulamentului, au fost organizate 16 reuniuni. GCDU a organizat discuții cu privire la o serie de aspecte de actualitate privind punerea în aplicare a regulamentului, cum ar fi abordările statelor membre în ceea ce privește autorizațiile generale de export naționale (AGEN) și cele ale UE, controlul exporturilor în sectorul cercetării etc. De asemenea, GCDU a furnizat un forum pentru consultații cu privire la aspecte specifice ale aplicării controalelor, inclusiv cu privire la aspectele raportate de industrie, de exemplu, privind exportul de turbine de gaz către anumite destinații, exportul de componente din grafit și carbon etc.

GCDU organizează regulat reuniuni comune cu părțile interesate și a organizat, în special, două reuniuni comune cu funcționari vamali în octombrie 2010 și în septembrie 2011, axate pe schimbul de informații dintre autoritățile de autorizare și cele vamale pentru a evita redirecționarea și exporturile ilicite. De asemenea, GCDU organizează ocazional reuniuni comune cu reprezentanți din industrie și a organizat, de exemplu, un seminar comun cu Forumul european pentru energie nucleară în februarie 2013 pentru a discuta cu privire la controlul exporturilor nucleare și pentru a examina preocupările industriei cu privire la costurile de conformitate asociate, denaturarea concurenței și transferurile de bunuri și tehnologie nucleară în interiorul UE.

De asemenea, GCDU a discutat opțiunile pentru consolidarea capacităților și a expertizei tehnice, ca element-cheie al procesului de acordare a licențelor și de executare a controlului la granițe. Există mai multe inițiative naționale de formare în domeniul controlului exporturilor, iar Centrul Comun de Cercetare al Comisiei a organizat, de asemenea, seminarii tehnice pentru funcționarii însărcinați cu eliberarea licențelor și pentru experții tehnici, în colaborare cu experți naționali din UE și din SUA. În acest context, GCDU a organizat sesiuni de formare pilot în pregătirea unui posibil viitor program de formare și de sensibilizare structurat, la nivel de UE, în domeniul controlului exporturilor, care să fie destinat, în special, funcționarilor care eliberează licențe, experților vamali și celor tehnici, precum și altor funcționari guvernamentali relevanți (afaceri externe, apărare, informații).

3.2. Orientările UE privind controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare

GCDU a elaborat „Orientările UE privind controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare” pentru a sprijini punerea în aplicare practică a măsurilor de control al exporturilor și, în special, pentru a clarifica diferitele proceduri de consultare și de partajare a informațiilor prevăzute în regulament. Orientările UE sunt destinate în prezent utilizării oficiale de către autoritățile competente în controlul exporturilor din statele membre; acestea nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic și nu sunt destinate publicului. Orientările UE constituie un document evolutiv care va fi actualizat și extins în mod regulat pentru a răspunde necesităților evolutive și circumstanțelor în schimbare.

Ulterior derulării de către Comisie a unei anchete în 2010, GCDU a pregătit orientări pentru înființarea unui „grup de experți”⁶, și anume un mecanism structurat care pune în comun expertiza disponibilă în mai multe state membre în beneficiul tuturor, în sprijinul unor decizii coerente privind controlul. Orientările stabilesc formate și proceduri standardizate pentru furnizarea, pe bază voluntară, de consiliere fără caracter obligatoriu autorităților competente cu privire la aspectele deosebit de tehnice precum rating-urile și clasificarea.

Grupul de experți al UE cu privire la produsele cu dublă utilizare

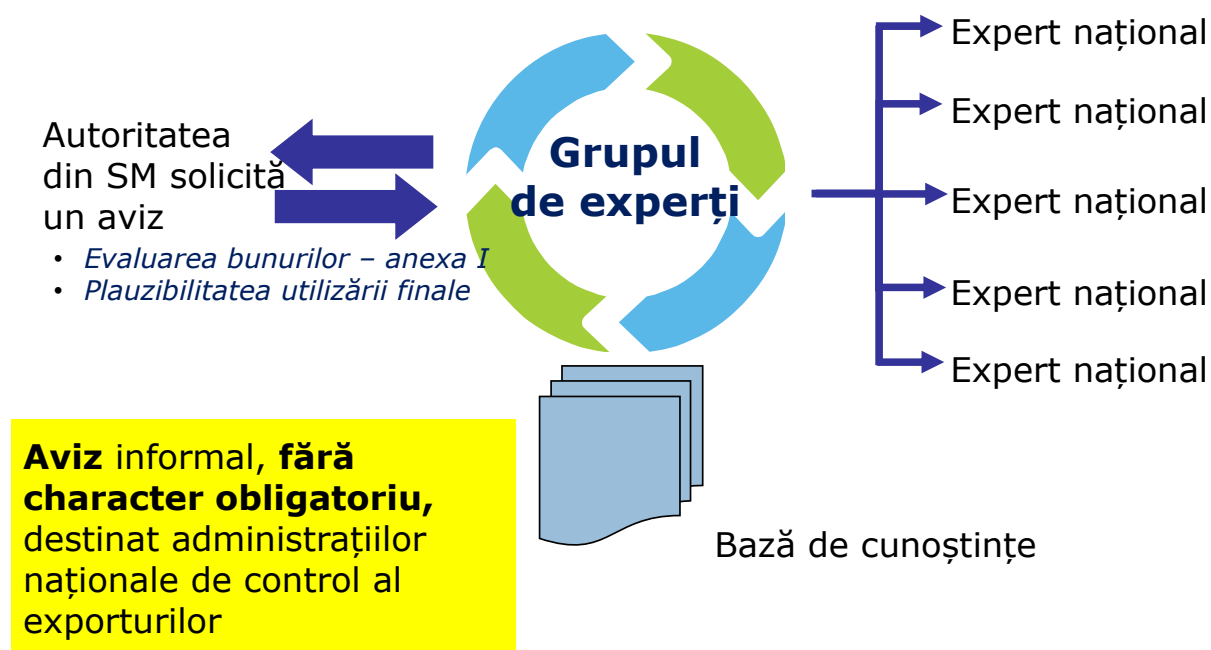

Figura 1: Conceptul Grupului de experți al UE cu privire la produsele cu dublă utilizare

3.3. Vizite inter pares

Vizitele *inter pares*, organizate în comun de Comisie și de Președinția UE, reprezintă un alt element-cheie al rețelei de control al exporturilor a UE și oferă oportunitatea unui schimb extensiv de informații axate pe un aspect specific al controlului exporturilor. Astfel, au fost organizate un număr total de șase vizite *inter pares* pe durata perioadei de raportare, iar acestea au fost dedicate, de exemplu, controlului transferurilor în interiorul UE, aplicării de

⁶ Grupul de experți a fost creat inițial ca răspuns la o recomandare formulată în revizuirea inter pares din 2004, iar ulterior a fost oficializat și consolidat ca urmare a creșterii cererii.

controale sporite, transferurilor de tehnologii intangibile, controlului echipamentelor informatice și de comunicații.

3.4. Schimb de informații și introducerea unui sistem electronic securizat și criptat

Sistemul electronic pentru produse cu dublă utilizare (SeDU), un sistem electronic sigur găzduit de Comisie pentru schimburile de informații între statele membre, a fost lansat în ianuarie 2011 și a devenit complet funcțional în iunie 2012, toate statele membre având acces la acesta și folosind în mod activ sistemul. De atunci, au fost dezvoltate noi versiuni care au introdus funcții suplimentare și îmbunătățiri, inclusiv, printre altele, posibilitatea de a introduce informații privind refuzurile unor produse cu dublă utilizare, de a face schimb de documente în cadrul unei biblioteci sau de a efectua exporturi complete de date. GCDU lucrează în permanență la dezvoltarea în continuare a SeDU pentru a permite schimbul efectiv de informații între autoritățile de control al exporturilor și Comisie, de exemplu, pentru a include funcții în conformitate cu adoptarea de noi acte legislative precum Regulamentul (UE) nr. 1232/2011 sau măsuri restrictive (sancțiuni) impuse comerțului cu produse cu dublă utilizare. De asemenea, au fost inițiate discuții cu privire la posibila extindere a SeDU la refuzurile exporturilor de arme în temeiul Poziției comune a Consiliului 2008/944 și la exportul de produse refuzate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1236/2005 privind comerțul cu anumite bunuri susceptibile de a fi utilizate pentru a impune pedeapsa capitală, tortura și alte pedepse sau tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În plus față de SeDU, autoritățile competente stabilesc, de asemenea, forme de cooperare directă în cazuri specifice și pe bază *ad hoc*, utilizând punctele de contact ale rețelei de control al exporturilor a UE, iar unele au luat măsuri specifice în conformitate cu articolul 19 alineatele (1) și (2) pentru schimbul de informații incluzând, de exemplu, detalii privind tranzacțiile.

GCDU a discutat și a promovat introducerea de sisteme electronice de eliberare a licențelor de către autoritățile competente, deoarece astfel de sisteme simplifică procesul de acordare a licențelor și scurtează perioada de prelucrare, permițând în același timp o mai bună supraveghere a procedurilor de acordare a licențelor și o coordonare îmbunătățită în cadrul administrației. Un număr total de opt state membre dețin, în prezent, sisteme electronice, în timp ce șase state membre lucrează la introducerea unor astfel de sisteme în 2012-2013, iar trei inițiază etapele pregătitoare.

3.5. Transparență și dialog cu industria și mediul academic

În conformitate cu articolul 23 alineatul (2), Comisia a organizat reuniuni regulate cu reprezentanții industriei. Comisia a organizat un forum al industriei în 2010 și conferințe ale exportatorilor în 2011, reunind peste 200 de participanți din industrie, mediul academic, autorități publice și instituții ale UE cu scopul sensibilizării cu privire la noile AGEUE și la lansarea unei consultări publice privind o carte verde. În 2013, ulterior adoptării documentului de lucru al serviciilor Comisiei (SWD (2013)7) de prezentare a concluziilor formulate în urma dezbaterii publice organizate ca urmare a cărții verzi, Comisia organizează, împreună cu Președinția irlandeză, o „Conferință strategică privind controlul exporturilor” pentru a oferi un forum pentru discutarea priorităților legate de revizuirea sistemului de control al exporturilor al UE.

Autoritățile competente derulează activități semnificative de informare a industriei și oferă cât mai multe informații posibil agenților economici, mediului academic și altor părți interesate în etapa premergătoare acordării licențelor pentru a mări gradul de sensibilizare cu privire la un comerț responsabil cu produse cu dublă utilizare. Autoritățile competente furnizează informațiile, în mare parte, pe website-urile acestora și, în mod ocazional, prin buletine de

informare și mențin, de asemenea, de regulă, contacte directe cu operatorii și organizează regulat fie sesiuni generale de informare – „Ziua controlului exporturilor” –, fie seminarii specifice pentru operatori. Unele autorități distribuie documente de orientare specifice în sensul articolului 19 alineatul (5), de exemplu, broșuri privind programele interne de asigurare a conformității (PIAC), transferurile intangibile de tehnologie, serviciile de intermediere, iar unele pun la dispoziție un „manual” privind controlul exporturilor.

Unele autorități competente raportează parlamentelor naționale informațiile privind comerțul cu produse cu dublă utilizare, iar în unele state membre informațiile respective sunt puse la dispoziția publicului.

3.6. Monitorizarea și executarea controlului exporturilor

Comisia promovează executarea eficientă a controlului exporturilor în interiorul UE prin mai multe acțiuni suport cum ar fi pregătirea unui „tabel de corespondență” între codurile vamale și clasificările produselor cu dublă utilizare, includerea parametrilor controlului exporturilor în baza de date online a UE privind tarifele vamale, TARIC, și evaluările riscului vamal, precum și prin introducerea de module de sensibilizare cu privire la controlul exporturilor în programele de formare furnizate de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei, de exemplu, pentru polițiștii de frontieră.

În ceea ce le privește, conform regulamentului, statele membre trebuie să stabilească sancțiuni efective, proporționale și disuasive aplicabile în cazul încălcării controlului exporturilor. Acestea au introdus o gamă de sancțiuni naționale administrative și penale diverse, incluzând, de regulă, amenzi și confiscarea bunurilor, precum și închisoare.

Autoritățile naționale sunt responsabile în principal cu executarea controlului exporturilor. Pe durata perioadei de raportare, au fost raportate o serie de încălcări, de exemplu, pentru exportul neautorizat de produse, care au avut drept rezultat impunerea de amenzi și/sau confiscarea produselor, în timp ce câteva cazuri au fost trimise în instanță.

4. CONTROLUL EXPORTURILOR DE CĂTRE UE – DATE CHEIE

Este dificilă obținerea de informații fiabile privind exporturile de produse cu dublă utilizare deoarece ele nu corespund nici unui sector economic definit și nici nu a fost elaborată până în prezent o metodologie specifică pentru înregistrarea datelor și calcularea de statistici privind comerțul cu produse cu dublă utilizare. Cu toate acestea, Comisia și statele membre colectează date care permit elaborarea unor estimări aproximative privind exporturile de bunuri cu dublă utilizare bazate, pe de o parte, pe mărfurile vamale identificate după *tabelul de corespondență* care include bunuri cu dublă utilizare și, pe de altă parte, pe datele specifice colectate de autoritățile competente. Trebuie notat faptul că estimările exporturilor prezentate în continuare nu acoperă serviciile și transferurile intangibile de tehnologie asociate comerțului cu bunuri cu dublă utilizare.

4.1. Comerțul cu bunuri cu dublă utilizare în UE: produse și destinații

Regulamentul se aplică în principal exportului unui număr de aproximativ 1 600 de produse cu dublă utilizare enumerate în anexa I – Lista de control a UE, astfel cum a fost actualizată în 2012 – clasificate în 10 categorii (Figura 2).

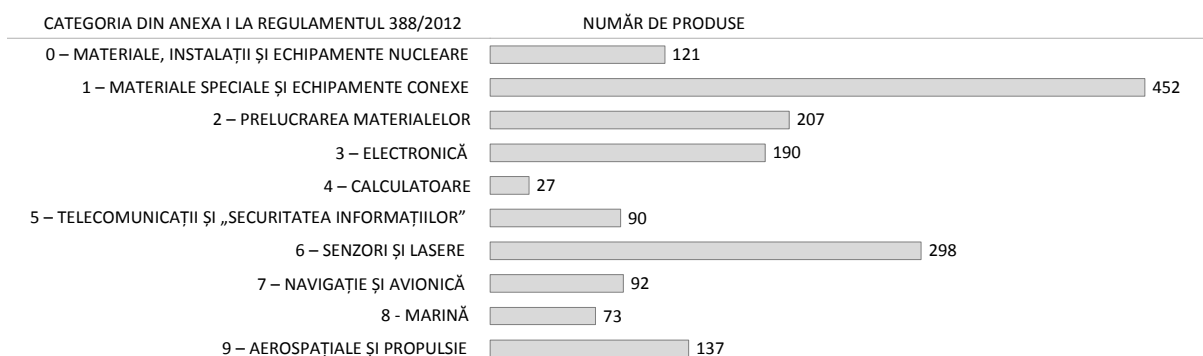

Figura 2: Numărul de produse cu dublă utilizare enumerate la categoriile prevăzute în anexa I.

Produsele cu dublă utilizare se referă la aproximativ 1 000 de mărfuri vamale⁷, inclusiv substanțe chimice, metale și produse minerale nemetalice, calculatoare, produse electronice și optice, echipamente electrice, mașini, vehicule și echipamente de transport etc. și se încadrează, de regulă, în gama de produse de înaltă tehnologie din acest segment vast și variat de mărfuri. Se estimează că, în timp ce valoarea exportului controlat de produse cu dublă utilizare reprezintă aproximativ 2 % din exporturile totale, controalele afectează în mod indirect un „domeniu al exporturilor” care reprezintă aproximativ 20 % din exporturile totale (Figura 3).

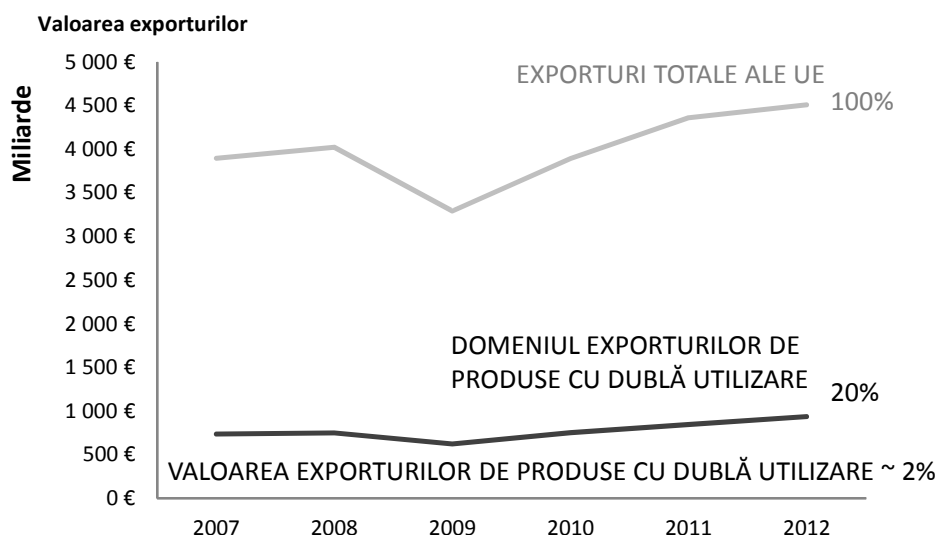

Figura 3: Valoarea estimată a exporturilor de produse cu dublă utilizare comparativ cu „domeniul exporturilor de produse cu dublă utilizare” și exporturile totale

O mare parte din domeniul exporturilor de produse cu dublă utilizare vizează comerțul în interiorul UE sau exporturile către „țări E001” care beneficiază de autorizații generale de

⁷ Noțiunea de *domeniu al exporturilor de produse cu dublă utilizare* se referă la segmentul vast și variat de mărfuri care cuprinde produsele cu dublă utilizare. Comerțul de produse cu dublă utilizare are loc în cadrul acestui segment de mărfuri, dar nu este identic cu acesta deoarece, de departe nu toate mărfurile din cadrul *domeniului exporturilor de produse cu dublă utilizare* sunt exportate controlat, iar produsele cu dublă utilizare se încadrează, de regulă, în gama de produse de înaltă tehnologie a acestui segment. Măsurătorile efectuate de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei, bazate pe baza de date COMEXT a Eurostat, au drept rezultat o estimare stabilă a „domeniului exporturilor de produse cu dublă utilizare” reprezentând aproximativ 20 % din exporturile totale ale UE (inclusiv comerțul în interiorul UE).

export. Acest fapt reflectă structura pieței de export a UE pentru mărfurile relevante, precum și facilitarea comerțului în cadrul AGEUE (Figura 4).

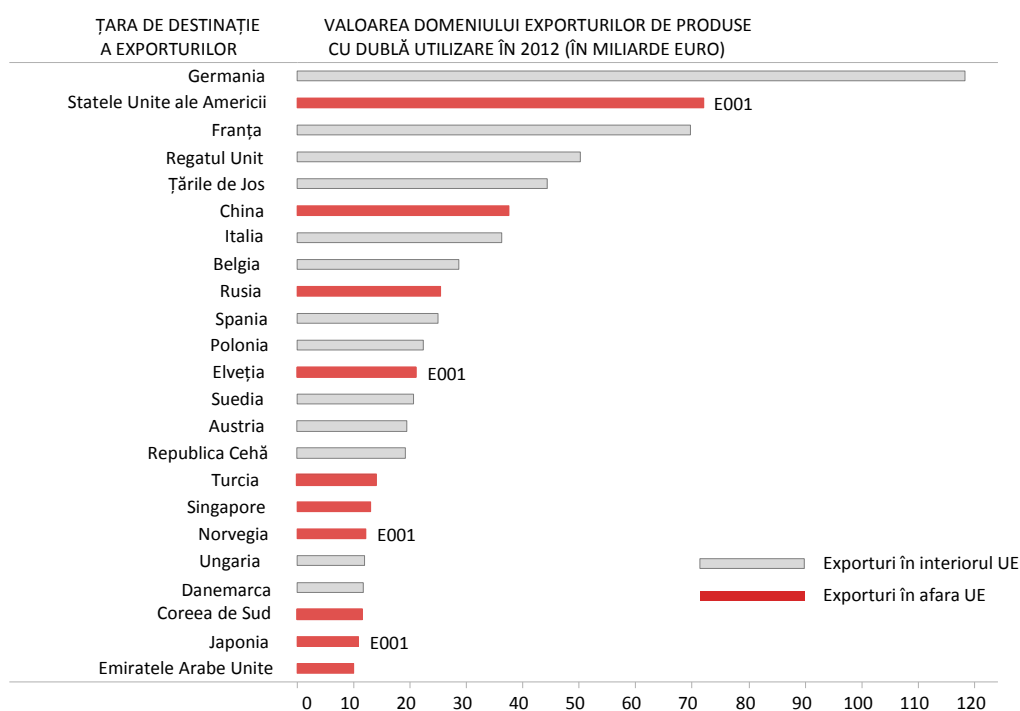

Figura 4: Țări de destinație pentru domeniul exporturilor de produse cu dublă utilizare al UE în 2012.

4.2. Cereri, licențe, refuzuri

GCDU a făcut schimb de informații și a colectat date privind comerțul cu produse controlate pentru a îmbunătăți înțelegerea controlului exporturilor și a efectului economic al acestuia. Unele dintre datele colectate pentru perioada de raportare sunt prezentate mai jos; ar trebui observat însă faptul că nu toate statele membre colectează toate datele. Prin urmare, informațiile prezentate mai jos reprezintă estimări aproximative ale cantităților și valorii agregate în limitele datelor puse la dispoziție până la data întocmirii prezentului raport.

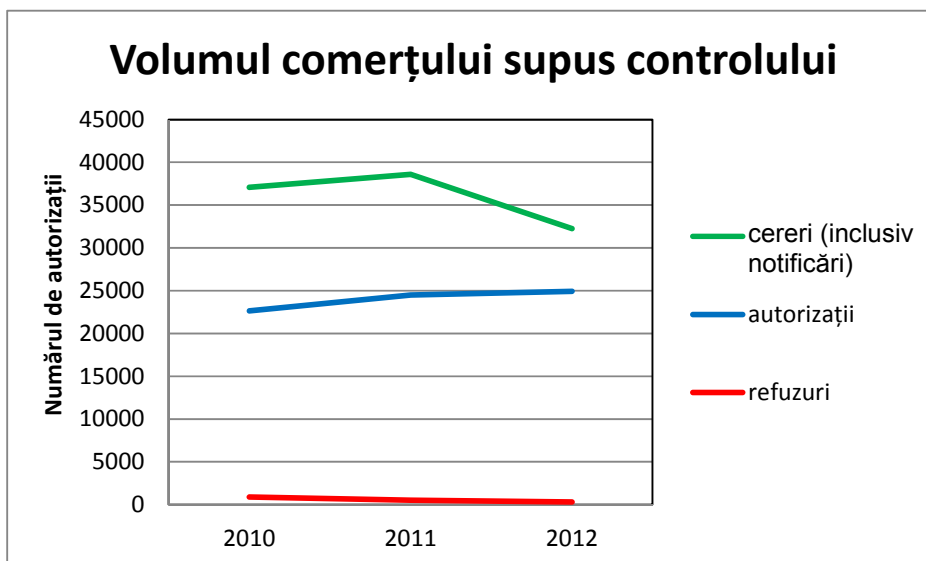

Figura 5: Numărul autorizațiilor și al refuzurilor aferent anilor 2010, 2011 și 2012⁸

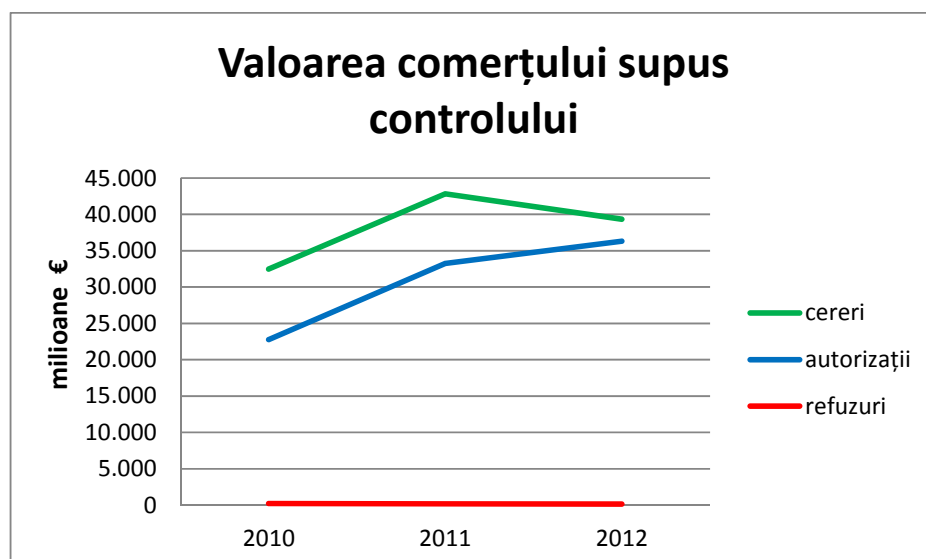

Figura 6: Valoarea autorizațiilor și a refuzurilor aferentă perioadei 2010-2011 și anului 2012 (mil EUR)

⁸ Scăderea numărului de cereri în 2012 (volumul din figura 5 și valoarea din figura 6) se datorează datelor incomplete, deoarece nu au fost colectate toate datele din 2012 până la data întocmirii raportului. Trebuie observat faptul că cererile nu reprezintă în mod necesar suma autorizațiilor și a refuzurilor, deoarece un număr de cereri pot fi anulate, iar unele cereri este posibil să nu fie finalizate în decursul aceluiași an.

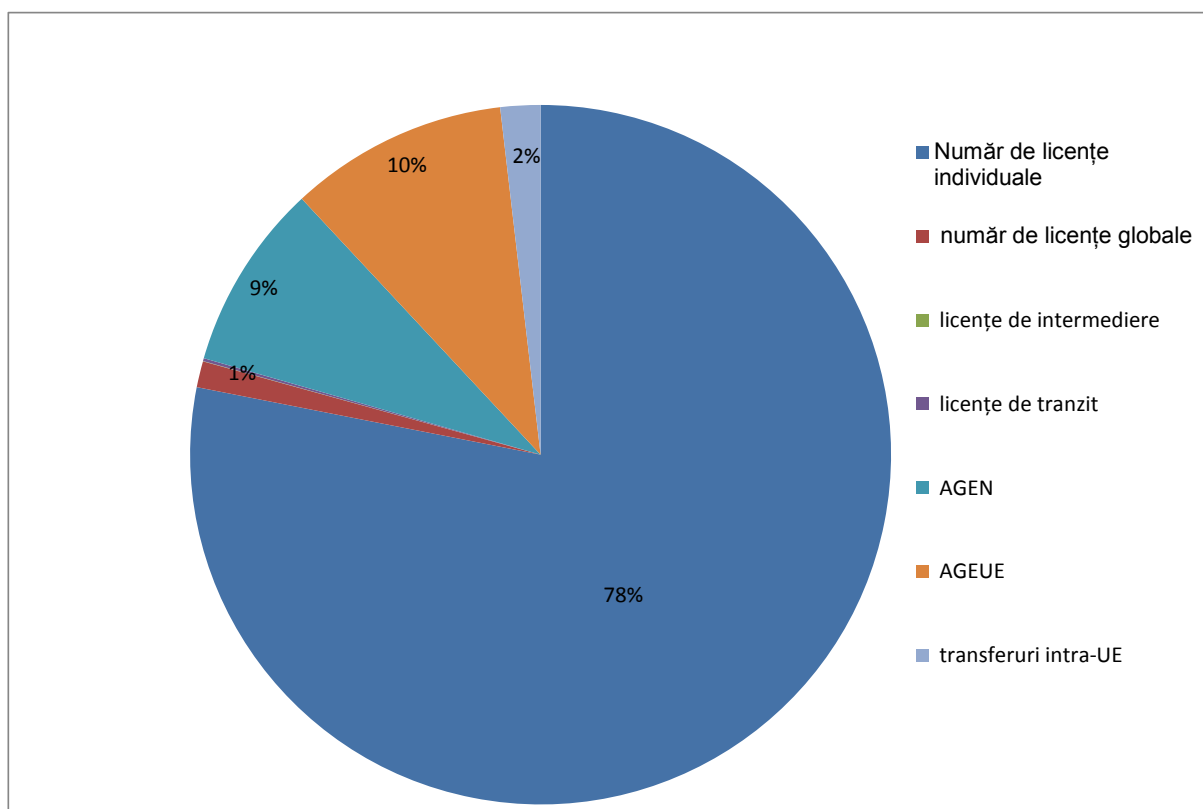

Figura 7: Comparație între numărul licențelor și cel al autorizațiilor pe categorie (date din 2011)

În total, cererile tind în prezent să depășească 30 de miliarde EUR pe an și reprezintă aproximativ 2,5 % din comerțul extern al UE, în timp ce aproximativ 3 500 de refuzuri active reprezintă aproape 0,01 % din comerțul extern total al UE⁹. Cu toate acestea, estimările de date indică o creștere accentuată a comerțului controlat în ultimii ani. În contrast, numărul refuzurilor pare să prezinte o tendință descrescătoare în această perioadă¹⁰.

5. CONTROLUL EXPORTURILOR DE CĂTRE UE – IMPACTUL ASUPRA SECURITĂȚII ȘI COMERȚULUI

Având în vedere solicitarea de la articolul 25 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 428/2009, astfel cum a fost modificat, care prevede prezentarea de către Comisie a unei „evaluări cuprinzătoare a implementării și a impactului”, raportul privind consultarea publică cuprins în documentul de lucru al serviciilor Comisiei (2013)⁷ din ianuarie 2013 prezintă contribuții substanțiale din partea părților interesate cu privire la efectele controlului exporturilor atât asupra securității, cât și asupra comerțului. Contribuția, în acest sens, a părților interesate este rezumată în cele ce urmează.

⁹ Această cifră se referă la numărul total de refuzuri valabile încă la sfârșitul perioadei de raportare, inclusiv refuzurile emise anterior. În schimb, datele din figurile 5 și 6 se referă doar la aproximativ 1 700 de refuzuri emise în perioada de raportare.

¹⁰ Trebuie notat faptul că acest lucru poate fi atribuit unor factori diferiți, inclusiv un grad mai ridicat de conștientizare din partea întreprinderilor cu privire la cazurile critice, introducerea de regimuri prohibitive (sanțiuni) etc.

5.1. Controlul exporturilor: un instrument cheie în promovarea securității într-o lume globalizată multipolară

Părțile interesate recunosc faptul că, mai mult ca niciodată, controlul exporturilor, ca instrument comercial de securitate, se situează în avangarda eforturilor internaționale de combatere a proliferării armelor și trebuie să se adapteze la evoluția riscurilor și a amenințărilor la adresa securității – inclusiv la diferitele forme de terorism și la eforturile depuse de unele state și unii actori neguvernamentali de a achiziționa arme de distrugere în masă, precum și la tehnologia de transport și armamentul corespunzător. Unele părți interesate susțin, de asemenea, că un control al exporturilor trebuie să se adapteze la provocările politice și la obiectivele în schimbare în materie de politică externă ale UE, de exemplu, cu privire la Primăvara arabă și la un context geopolitic cu o evoluție rapidă sau în vederea prevenirii încălcării drepturilor omului în regimurile opresive prin controlul de către stat al tehnologiei informației și comunicațiilor.

Părțile interesate identifică o varietate de provocări pentru politica de control al exporturilor. Acestea vizează gradul din ce în ce mai ridicat de inovare și capacitățile de producție ale economiilor emergente având ca rezultat disponibilitatea externă de produse sensibile, întreprinderi multinaționale și procese industriale în cadrul rețelelor de producție și al lanțurilor de aprovizionare extinse în lumea întreagă, precum și globalizarea și volumul în creștere al comerțului. Răspândirea rapidă a evoluțiilor tehnologice și științifice și mobilitatea cunoștințelor, emergența tehnologiilor transformatoriale noi și avansate – cum ar fi cloud computing, instrumentele cibernetice, cercetarea cu utilizare dublă în științele vieții – măresc, de asemenea, gradul de complexitate a controlului exporturilor.

5.2. Sectorul ambiguu al produselor cu dublă utilizare: element-cheie al inovării și competitivității europene

Părțile interesate convin, în general, asupra faptului că exporturile de produse cu dublă utilizare au o importanță mai mare pentru economia UE decât pare să indice procentul de tranzacții controlate, deoarece acestea au un impact semnificativ asupra sectoarelor cheie ale economiei UE. În realitate, controlul produselor cu dublă utilizare afectează cercetarea și dezvoltarea (C&D), producția și comerțul într-o gamă largă de industrii civile – de exemplu, energia (nucleară, petrol și gaz), industria aerospațială, apărarea și securitatea, laserele și navigația, telecomunicațiile, științele vieții, industria chimică și cea farmaceutică, echipamentele de prelucrare a materialelor, electronica, industria materialelor semiconductoare și industria informatică, industria medicală, industria autovehiculelor – iar produse controlate intră în lanțul valoric internațional pe scară largă. Foarte important, părțile interesate subliniază faptul că produsele cu dublă utilizare reprezintă deseori produse avansate, de înaltă tehnologie, pentru care întreprinderile din UE au ajuns să dețină poziții de lider, astfel încât numeroase tehnologii de vârf sunt afectate, în totalitate sau parțial, de controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare.

Părțile interesate subliniază faptul că „industria extinsă a UE a produselor cu dublă utilizare” reunește mii de întreprinderi mici, mijlocii și mari, care oferă locuri de muncă cu valoare adăugată ridicată și know-how – inclusiv activități importante de cercetare și dezvoltare – într-o gamă largă de sectoare cheie ale economiei UE. Aceasta reprezintă o mare parte din comerțul UE cu parteneri strategici, prin urmare, controlul eficace este esențial pentru acțiunea UE în favoarea inovării și a competitivității.

5.3. Sistemul de control al exporturilor al UE: reprezintă mai mult decât suma componentelor sale

Majoritatea părților interesate apreciază că actualul regim de control al exporturilor al UE oferă un cadru solid, dar flexibil și observă unicitatea construcției sale, și anume că acesta oferă un temei juridic uniform, cu norme, definiții și criterii comune pentru acordarea autorizațiilor și o listă de control comună, combinând însă principiile și reglementările europene cu normele și deciziile naționale. Părțile interesate recunosc că beneficiul principal al reglementărilor UE derivă din libera circulație a produselor cu dublă utilizare pe piața internă. Acestea apreciază, de asemenea, simplitatea sa relativă (de exemplu, o singură listă de control). Mai mult, numeroase părți interesate subliniază evoluția considerabilă – și pozitivă – a controlului exporturilor de către UE în ultimii câțiva ani, datorită unor inițiative importante precum adoptarea Regulamentului (CE) nr. 428/2009, introducerea de noi AGEUE, înființarea SeDU, precum și propunerile pentru a garanta actualizarea regulată a listei de control a UE.

Unele părți interesate consideră însă că sistemul de control al exporturilor al UE împiedică în continuare competitivitatea, în special deoarece diferențele politice, cele în materie de reglementare și cele operaționale încorporate în sistemul UE pot avea drept rezultat variații semnificative în termeni de durată a prelucrării licențelor de export și interpretări divergente ale normelor UE. Acestea susțin că „punerea în aplicare asimetrică” a controlului exporturilor de către UE creează denaturări ale comerțului și are uneori drept rezultat o piață fragmentată care afectează tratamentul egal al întreprinderilor europene. Acestea consideră că actualul control al exporturilor de către UE nu abordează în mod suficient nivelurile diferențiate de risc, în timp ce executarea rămâne uneori fragmentată din cauza lipsei cooperării sistemice între autoritățile naționale relevante. Din perspectiva securității, unele părți interesate consideră că diferitele niveluri de control măresc riscul de expunere a „verigilor slabe” în lanțul de control al exporturilor și ar putea compromite eficacitatea de ansamblu a controlului exporturilor de către UE.

Mai mult, proiecția sistemului de control al exporturilor al UE la nivel multilateral și internațional rămâne imperfectă, deoarece nu toate statele membre și nici UE nu participă la toate regimurile multilaterale de control al exporturilor¹¹. În pofida acestui lucru, în decursul perioadei de raportare, UE a dezvoltat relații cu parteneri cheie în vederea discutării aspectelor de interes comun legate de controlul exporturilor, de exemplu cu SUA, Japonia, China. În special, Comisia și statele membre urmăresc îndeaproape reforma din SUA a controlului exporturilor și, de la introducerea autorizației strategice de comerț (*Strategic Trade Authorisation* - STA) în 2011, au subliniat necesitatea extinderii acesteia la toate statele membre.

5.4. Controlul exporturilor și competitivitatea: denaturările concurenței și oportunități pentru crearea unor condiții echitabile la nivel mondial

Majoritatea părților interesate recunosc că un control solid al exporturilor este esențial pentru reputația industriei, dar subliniază costurile de conformitate ridicate asociate administrării procedurilor de control al exporturilor, care reprezintă o adevărată povară administrativă pentru anumite industrii. În general, acestea consideră că, astfel, controlul exporturilor a

¹¹ Comisia – și, de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, UE – este membră a Grupului Australia, iar Comisia este, de asemenea, observator în cadrul NSG și ia parte activ la activitățile acestor regimuri multilaterale de control al exporturilor. UE nu are un statut oficial în celelalte regimuri de control al exporturilor – MTCR și Aranjamentul de la Wassenaar. Opt state membre nu sunt membre ale MTCR, iar Cipru nu este nici membră a Aranjamentului de la Wassenaar.

devenit un factor competitiv semnificativ ca rezultat al lanțurilor de aprovizionare interconectate și al colaborării internaționale în domeniul cercetării și inovării. Acestea subliniază că disponibilitatea externă a anumitor produse cu dublă utilizare, combinată cu punerea în aplicare asimetrică a obligațiilor internaționale prin politici de control al exporturilor diferențiate afectează competitivitatea anumitor operatori economici ai UE. Acestea sugerează că denaturarea concurenței poate rezulta din diferențele de legislație și de reglementări, inclusiv din excluderi și derogări diferite și alte acorduri de facilitare, dintr-o listă de control neactualizată a UE, din întârzieri de livrare cauzate de regimurile de obținere a licenței, cu care unii concurenți nu se confruntă. Controalele mai puțin exigente și mai simple ale exporturilor din țările terțe care nu participă la regimuri multilaterale de control al exporturilor reprezintă o problemă deosebită. Întreprinderile care funcționează pe piața globală solicită condiții mai echitabile pentru industriile UE pentru a putea concura în termeni de egalitate și pentru a încuraja mai mult schimbul de informații și colaborarea între partenerii comerciali majori în materie de reglementare.

În același timp, părțile interesate recunosc faptul că globalizarea prezintă oportunități pentru crearea de condiții mai echitabile deoarece Rezoluția CSONU 1540 prevede ca toate țările să efectueze controale eficiente ale exporturilor, iar regimurile multilaterale de control al exporturilor să deruleze activități semnificative de informare a furnizorilor emergenți de produse sensibile. Prin urmare, țările terțe din afara regimurilor multilaterale dezvoltă din ce în ce mai mult sisteme naționale de control al exporturilor în toate regiunile lumii. Mai mult, cooperarea și programele de informare ale UE, precum și apropierea reglementărilor în țările candidate prin procesul de extindere promovează convergența internațională, putându-se observa faptul că sistemul UE a devenit un reper internațional.

6. CONTROLUL EXPORTURILOR DE CĂTRE UE ÎNTR-O LUME ÎN SCHIMBARE – REVIZUIREA POLITICII PRIVIND CONTROLUL EXPORTURILOR

Pe durata perioadei de raportare, pe lângă modificările legislative raportate mai sus, Comisia a inițiat, de asemenea, o revizuire amplă a politicii de control al exporturilor.

6.1. Consultări publice privind controlul exporturilor

Comisia organizează în mod regulat consultări publice, solicitând opinia părților interesate cu privire la controlul exporturilor. În aprilie 2011, Comisia a derulat o consultare tehnică privind lista de control a UE pentru a colecta informații cu privire la disponibilitatea externă a produselor care fac obiectul controalelor.

În conformitate cu articolul 25, Comisia a emis în iunie 2011, o carte verde¹² evidențiind evoluția sistemului de control al exporturilor al UE în ultimul deceniu și lansând o amplă dezbatere publică privind funcționarea acestuia și viitoarele opțiuni strategice. Cartea verde a marcat prima etapă către pregătirea revizuirii prevăzute la articolul 25 din regulament. Ca atare, cartea verde a conținut întrebări privind aplicarea Regulamentului (CE) nr. 428/2009, dar și întrebări mai strategice destinate să contribuie la stabilirea direcției în care ar trebui să evolueze sistemul de control al exporturilor al UE.

În ianuarie 2013, documentul de lucru al serviciilor Comisiei¹³ „Controlul strategic al exporturilor: asigurarea securității și a competitivității într-o lume în schimbare” a analizat peste 100 de contribuții primite și a identificat principalele probleme ridicate de părțile

¹² COM (2011) 393, 30.6.2011.

¹³ SWD (2013)7, 17.1.2013.

interesate (state membre, inclusiv parlamente naționale și partide politice, membri ai Parlamentului European, asociații industriale și operatori economici, organizații ale societății civile și mediul academic în timpul consultației publice) care și-au prezentat, de asemenea, opiniile cu privire la punctele forte și punctele slabe ale sistemului de control al exporturilor al UE.

6.2. Perspectivile unei evoluții a regimului de control al exporturilor al UE

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei raportează, de asemenea, opiniile părților interesate cu privire la posibilele îmbunătățiri și evoluții către un regim mai integrat de control al exporturilor al UE „în era informațională” care să asigure condiții echitabile și să „ridice numitorul comun”. Unele părți interesate în special solicită o mai bună armonizare a politicii UE privind controlul exporturilor și cer, de asemenea, ca această politică să țină seama de ultimele evoluții în domeniu, cum ar fi utilizarea elementelor TIC de monitorizare și de interceptare sau a „cyber-instrumentelor”. Unele părți interesate recomandă, de asemenea, ajustări în vederea îmbunătățirii cadrului de acordare a licențelor, de exemplu, printr-o utilizare extinsă și bazată pe riscuri a AGEUE și o revizuire a controalelor naționale. Acestea solicită optimizarea mecanismului global și o revizuire critică a transferurilor intracomunitare pentru a reduce denaturările concurenței pe piața unică a UE. Unele părți interesate formulează sugestii în vederea îmbunătățirii controlului serviciilor de intermediere și al tranzitului și subliniază importanța actualizării periodice a listelor de control în funcție de evoluțiile tehnologice și comerciale.

De asemenea, părțile interesate acordă o atenție considerabilă implementării efective a controalelor, iar unele dintre acestea promovează idei privind dezvoltarea unei rețele a UE de control al exporturilor cu o infrastructură comună consolidată bazată, de exemplu, pe cooperare structurată, punerea în comun a resurselor și schimbul de informații, instrumente comune, criterii și evaluarea riscului, precum și formare profesională. Acestea solicită, de asemenea, un grad mai mare de transparență și dialog cu sectorul privat și mediul academic pentru a consolida atât securitatea juridică, cât și eficacitatea controalelor, de exemplu, prin recunoașterea programelor interne de recunoaștere a conformității (PIAC) și elaborarea unor orientări.

6.3. Revizuirea politicii UE privind controlul exporturilor: etapele următoare

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei și raportul către Parlamentul European și Consiliu fac astfel parte dintr-o revizuire mai amplă a sistemului UE de control al exporturilor. Acestea deschid calea către pregătirea unei comunicări a Comisiei care urmează să fie publicată la începutul anului 2014 și care ar putea prezenta o viziune pe termen lung pentru controlul strategic al exporturilor de către UE și ar putea anunța inițiative politice concrete pentru modernizarea regimului de control al exporturilor al UE și pentru adaptarea acestuia la circumstanțele tehnologice, economice și politice aflate într-o evoluție rapidă, astfel cum se prevede la articolul 25 din Regulamentul privind controlul exporturilor.

Anexa I – Listă de acronime

GA	Grupul Australia
CWC	Convenția privind armele chimice
GCDU	Grupul de coordonare pentru produse cu dublă utilizare
SeDU	Sistemul electronic pentru produse cu dublă utilizare
GLDU	Grupul de lucru pentru produse cu dublă utilizare
UE	Uniunea Europeană
AGEUE	Autorizație generală de export a UE
PIAC	Programul intern de asigurare a conformității
MTCR	Regimul de control al tehnologiei rachetelor
TNP	Tratatul de neproliferare nucleară
NSG	Grupul furnizorilor nucleari
TARIC	Tarif integrat al Comunităților Europene
ADM	Arme de distrugere în masă